

IAIDO NEDİR?

Iaido nedir?

Iaido, kılıcın hızlıca çekip rakibe (hayali) yöneltilmesi ve akabinde yeni bir saldırı ihtimalini göz ardı etmeden dikkatli bir şekilde kılıcın kınına geri konmasını öğreten Japon savaş sanatıdır.

Antreman aşamaları

1.Keiko

Bu basitçe çalışmak veya pratik demektir. Bu aşama, ana hareketlerin yavaşça tekrarlarıyla mükemmelleştirmeye çalışarak, *Kataların* bölümlere ayrılarak savaş anında tekniklerin nasıl uygulanacağını anlatır. Kılıç sanatı çalışan kimse, *Metsuke*'yi (bakışların doğru kullanımı), Düşmanını kontrol ederek *Seme*'yi (bastırmak veya ittirmek), *Maai*'yi (aradaki mesafe) ve *Ma*'yi (zamanlama) anlamaya başlar. Bu çalışma yaklaşık 5 yıl düzenli pratik ile gerçekleşir. Bunun yanı sıra, üçüncü veya dördüncü yıldan itibaren *Tanren* çalışılmaya başlanır.

2.Tanren

Bu, tıpkı bir kılıcın dövülmesi gibi çok çalışarak, terleyerek ve saatler boyu uğraşarak vücuttaki sert ve yumuşak öğeleri akıl ve hareket ile tıpkı kılıcın sert ve yumuşak çelikten gücünü alması gibi bir arada kullanarak dövülmesi anlamına gelir. Öğrencinin hareketleri hatasız (doğru ve etkili olması) ve kaygıya düşmeden sürekli olarak pratiğini arttırması ve *kataları* kesintisiz bir şekilde *Shinken Shobu*'yu (gerçek bir kılıç ile ölümüne bir savaşta olma) hissederek tekrar etmesi gerekir. Bu aşamada duruşlar düzelmiş, hareketler daha doğal hale gelmiş ve teknikler daha etkili olmaya başlar çünkü zamanlama daha iyi kontrol altındadır. Güven arttıkça ve *Kigurai* (Duruş, Tavır) geliştikçe, çalışma *Renshu* denilen diğer aşamaya geçer.

3.Renshu

Ren parlatmak, cilalamak anlamına gelir, *keiko* ve *tanren* ile beraber devamlılığı olan mükemmel bir çalışmanın sonucunda gelir. Ayrıca ruhu ve karakteri parlatmak anlamına da gelir. Bencillik, gurur ve kibir olmaksızın şefkatli bir doğallığa sahip olmaktır. Bu performans ve karakterin çalışarak oluşmasıyla kişi *Renshi* seviyesi ile mükâfatlandırılır. Bu seviye sadece ZNKR (All Japan Kendo Federation) tarafından 6.Dan'da olanlara verilir. Bu aşamadan sonra hareketler yavaşlar ve yumuşar, daha az güç kullanarak daha verimli kesişler ve vücut ve zihin olarak daha çok farkındalık ister. Anca tüm bu aşamalardan geçtikten sonra, doğru hareket ve bilgiye ulaşmış kişiler ZNKR tarafından 7.Dan *Kyoshi* seviyesine ulaşabilirler.

Müfredat

Kılıcı tutmak ve kesişler gibi temel hareketleri öğrendikten sonra, öğrenci ZNKR tarafından belirlenmiş 12 katayı çalışmaya başlar. Bu katalar 1960 ve 1970'lerde önce ulusal sonra uluslararası olarak öğretmek, sınavlar ve yarışmalar için standardize edilmiştir. Bu katalardaki hareketler en popüler eski stillerden (*koryu*) toparlanarak ve basitleştirilerek oluşturulmuş, bir nevi *koryu* hazırlığı niteliğindedirler. Birleşik Krallık'ta ve Japonya'da en yaygın okullar *Muso Shinden Ryu* ve *Muso Jikiden Eishin Ryu*'dur.

Öğrenci kata çalışmaları yaparken, gelişimini sürdürür. Başlangıçta çok basit olarak görünen ve çalışılan kata setleri, ilerki aşamalarda *Kasso Teki* (hayali düşman)'nin sabit durduğu veya hareket ettiğini düşünerek gelişimini farklı boyutlara taşır. Buna benzer olarak, çift kişi olarak çalışılan katalarda, öğrenci (*Shidachi*) kendi zayıf noktalarını (*Suki*) kapamayı öğrenmelidir. Eğer o yapamaz ise, öğretmeni (*Uchidachi*) katada gösterilmeyen farklı bir yöntem ile saldırarak zayıf noktalarını gösterecektir. Her olasılığa karşı hazır olmayı böyle öğreniriz.

Ekipman

Iaido genellikle *hakama* (bol ve pileli pantolon) ve *keikogi* (antreman ceket) giyilerek çalışılır. Hakamanın iplerinin altından geçecek şekilde bir *Iai kimeri* kılıcı doğru şekilde tutmak için bağlanır. *Hakama* genellikle siyah veya koyu mavi renkte, *keikogi* ise hakamaya uyacak şekilde olur. Beyaz *hakama* da giyilebilir, fakat

keikogi'ninde bununla uyumlu olacak şekilde beyaz olması gerekir. Giysilerde seviye ayrımı yoktur. *Zekken* sol göğüs üzerinde olur, üzerinde isim ve bulunduğunuz kulüp veya uluslararası etkinliklerde ülkenizin bayrağı bulunur. Başlangıçta öğrenciler *bokuto* (tahta kılıç) kullanırken, daha tecrübeliler *iaito* (köreltilmiş karışım metalden elde edilen eğitim kılıcı) kullanmaya başlar. Lütfen ilk dersinizden keskin bir kılıç ile dojoya gelip kullanılmasına izin verilmesini beklemeyin! Dojo düz zeminli, tercihen ahşap, tatami olmadan ve kılıcı kullanabilecek şekilde yüksek tavanlı olmalıdır. Bireysel çalışmalar için bir squash (özel topu ve raketleriyle kapalı bir odada oynanan tenise benzer bir top oyunu) salonu idealdir.

Antreman öncelikle ısınma ve gerilme hareketlerinin ardından saygımızı ifade ettiğimiz açılış selamı ile başlar: Önce *kamiza ni rei* (en yüksek değerli yere selam), daha sonra *sensei ni rei* (öğretmene selam) ve *to rei* (kılıca selam). Daha sonra *suburi* (kesiş pratiği) ve *kihon* temel teknikler, *chiburi* (kılıçtaki kanı temizleme) ve *noto* (kılıcı kınına geri koyma) çalışılır. Sınıfın kalabalıklığı ve seviyesine göre katalara başlamadan önce katalardan alınan parça teknikler çalışılabilir. *Kata* çalışması genellikle öğretmenin katadaki önemli noktaları sınıfın tamamına veya seviye olarak ayrı ayrı açıklayıp göstermesi ile başlar. Daha sonra Dojodaki en üst seviye öğrencinin zamanlaması ile herkesin beraber yaptığı *kata* çalışması ile devam edilir veya eğer serbest çalışılıyor ise, öğretmen her öğrenciye katalardaki önemli noktaları ve hataları gösterir. Dersin sonunda kapanış selamı hep beraber yapılır.

Katanın yapısı

Her *kata* sıradaki dört bölümden oluşturulmuştur:

Nukitsuke (Kılıcı çekme ve kesiş)

Kirioroshi (İki elle yapılan temel düz kesiş)

Chiburi (Kılıçtaki kanı temizleme)

Noto (Kılıcı kınına geri koyma)

Bu format içerisinde bu dördünün farklı varyasyonları olduğunu bilmelisiniz. En yaygın varyasyonlardan biri kılıcı çekmeden önce kılıcın kabzası ile ileriye doğru yapılan bir atak ve arkasından kılıcın kınını çekerek kesışı yapmaktır. Dik kesişlerin yanı sıra, çapraz yukardan aşağıya doğru ve aşağıdan yukarıya doğru kesişler mevcuttur. Farklı yönlerdeki rakiplere karşı farklı kılıç tutma pozisyonları, kesişler ve kılıcı saplamalar vardır. İlk ataktaki tek elle kesişin ardından hemen iki elle bir kesiş yapılır.

Hayashizaki Jinsuke Shigenobu (1542-1621), tıpkı *Iizasa Choisai* gibi ilahi ilham almış ünlü bir savaşçıdır, okulunun adı *Muso Shinden Jushin Ryu Batto Jutsu*'dur. (Batto kılıcı çekmek anlamına gelir.)

Rivayetlere göre, aldığı ilhamla kılıcı hızlı çekmeye ve böylelikle rakibini kesip devirmeye olanak sağlayacak kılıç kullanım şekillerine ait sanılar gördüğü söylenmektedir. Diğer kılıç ustaları üzerinde büyük etkiler bırakan *Hayashizaki*, günümüz modern *Iaido*'sunun kurucusu olarak kabul edilir.

Japon kanjisi (karakter) “I” ayrıca “ite” ve “ai”da “awasu” olarakta “**Nerede olursan ol ve ne yaparsan yap, her zaman hazırlıklı ol**” anlamına gelen “*Tsune ni ite kyu ni awasu*” örneğindeki gibi de okunabilir.

“Hazırlıklı” olmak sadece ruhsal olarak durumun farkındalığı değil, ayrıca titizlikle çalışılmış ve gerektiğinde bir savaşı süphesiz bir şekilde sonuçlandırabilecek teknik anlamına gelir.

Diğer farklı okullarla beraber bu iki okulun önemli ortak noktası, ağırlıklı olarak kılıcı çekmek olsa da, aslen sanatın *kata* üzerine yoğunlaşarak çalışılmasıdır. Bir savunma sanatı sadece hayali bir rakibe karşı *kata* çalışılarak nasıl etkili olabilir? Bu ilk kez duyulduğundan sanıldığından daha karışık bir sorudur. “Tam olarak etkili”yi açıklamak ve “Etki”si için neleri göz önünde bulundurulmak sorusu daha büyük bir problemdir.

Tabi ki, *Kendo*'da olduğu gibi *katalarda* mücadele esnasında tekniği kanıtlamak için tekrarlama veya düzeltme şansı yoktur. Modern dünyadaki savaş sanatlarında kılıç sanatlarını üstünkörü görmek ve uygun olmadığını eleştirmek mümkündür, buda sokakta bir kılıç ile yürüyemeyeceğimizden kaynaklanır.

“Kılıç ustasının yolu savaştan kaçınma ile olmalıdır.”

Kılıç ustasının yolu savaştan kaçınma ile olmalıdır. Bu binlerce yıl önce *Sun Tsu'nun* “The Art of War” (savaş sanatları) kitabında ve daha sonraları strateji ustaları tarafından açıklanmıştır. Öğretmenleri tarafından doğru ve bütün yanlarıyla eğitilen öğrenciler, zor zamanlarda bir problem başlamadan önce tahmin etme yeteneğine ve bu probleme büyüyüp saldırgana seçenek sunmadan engel olma yeteneğine sahip olurlar. *Iaido*'nun anlamı budur.

Bir kılıç ile kesiş tabii ki ölümcüldür, savunma teknikleri de mevcuttur fakat asıl amaç bu değildir.

İş dünyasında hazırlıklı olmalı ve gerektiğinde kararlı bir şekilde hareket etmelisiniz, güven duygusuna sahip misiniz? Bir arkadaşınız sizi hayal kırıklığına uğrattığında hareketlerinizin sonuçlarını ve etkilerini tam olarak anlayarak doğru bir şekilde davranabilir misiniz? Karşıdan karşıya geçerken karşınıza aniden bir araba çıktığında ya da sokakta yürürken üzerinize bir şey düştüğünde vücudunuz yeteri kadar denge sağlayabilir mi ve bu durumlarla başa çıkmak ve güvende olmak için zihniniz yeteri kadar boş mu? Tüm bunlar meşru müdafaa örnekleridir ve meşru müdafanın yüzeysel yorumlaması kadar önemli olan tüm bunlar kavga etmekle eşdeğerdedir. *Kata* çok zor bir çalışmadır.

BKA'ya (İngiltere Kendo Derneği) ait İngilizce makaleyi çeviren Anadolu Iaido dojo üyemiz Metin Goleş'e teşekkür ederiz.